

ТВОРЧИСТЬ АНТОНІО ГАУДІ І САЛЬВАДОРА ДАЛІ: БУЙСТВО ФАНТАЗІЇ

Архітектурі Антоніо Гауді (1852-1926) і живопису Сальвадора Далі (1904-1989) притаманна особлива сила, що викликає безліч запитань у тих, хто намагається зрозуміти таємний зміст їхньої творчості. Про них писали як про божевільних геніїв, чий розум занурений у галюцинації, народжені підсвідомістю. Їхні роботи викликали захоплення і заздрість сучасників. Вони зневажали культурні догми свого часу, з усією сміливістю і новизною творячи химерний світ оригінальних художніх ідей, визнаних нині найвищими досягненнями світового мистецтва.

Гауді і Далі були уродженцями Каталонії. Вважається, що її жителі діляться на дві категорії: до першої належать люди врівноважені, серйозні і добродіючі, а до другої – імпульсивні, драгівливі й норовливі.

Цих художників зазвичай відносять до другої групи, ймовірно з тієї причини, що в якийсь момент завдяки проникливості і здоровому глузду вони обрали для себе свободу духу і творчої уяви.

Антоніо Гауді народився в сім'ї ремісника, яка передала йому секрети майстерності і технічні прийоми. Архітектуру він вивчав в Барселоні. У 1878 р. Гауді отримав диплом. Це був час, коли на хвилі культурного і політичного відродження в іспанській архітектурі і декоративному мистецтві зароджувався стиль модерн, що розвивався паралельно з ар нуво, які мають поширення в Європі на рубежі XIX-XX ст.

Громадська думка відкидала мистецтво Гауді, проте він скоро завоював популярність серед підприємливого і процвітаючого середнього класу, який бачив у екстравагантності його споруд можливість самоствердження.

Секрет Гауді полягає в тому, що, звернувшись до світу природи і живих істот, він зумів з нескінченного розмаїття його форм відібрати ті, які можна було перенести в архітектуру. Пішовши по цьому шляху, він проявив воістину безмежну уяву. У архітектоніці створених ним церков, шкіл та інших будівель вгадуються структури живої матерії: стовбури дерев, прожилки листя, кістки скелета, пелюстки квітів.

Всі його твори, створені за законами логіки і розуму, продумані до найдрібніших деталей. За нестримним буйством форм завжди стояв тверезий розрахунок, глибокий аналіз навантажень на елементи конструкції та їх функцій. Це відноситься і до величезних колон фасаду, і до

найдрібніших декоративних деталей з черепиці, скла, дерева або кованого заліза. Гауді, насамперед, прагнув до створення справжніх творів мистецтва, всі частини яких злиті в єдине гармонійне ціле, тому його архітектура глибоко індивідуальна і наповнена новим естетичним змістом.

Щось подібне ми знаходимо і в творчості Сальвадора Далі. Він черпав натхнення в дикій відокремленій природі Коста-Брава, в обрисах обривистих скелястих берегів і в загадкових пейзажах району Ампурдана, де панує ширяючий з гір північний вітер трамонтан.

Отримавши художню освіту в Мадриді, де в той час перебували також Луїс Бунюель, Гарсія Лорка, Рафаель Альберті та інші представники іспанського авангарду 30-х років, Далі почав виставлятися в Барселоні. Популярність художнику принесли не тільки його картини, а й ексцентричність поведінки. У 1928 р. він переїхав до Парижа, зробивши такий фурор серед сюрреалістів, що поет Андре Бретон назвав його втіленням духу сюрреалізму. «Поетичні і примарні образи його картин володіють надзвичайною напруженістю і вибуховою силою».

Він створив фантастичний світ. Видіння, що вийшли з надр його підсвідомості, втілилися в «м'якому годиннику», в перспективах, що йдуть в нескінченність, в безмежно подовжених посохах, непропорційно збільшених органах людського тіла, в «палаючому жирафі», золотих монетах та інших образах, що принесли його методу назву «параноя критичного» і приводили в захват Фрейда, а також художників і поетів того часу, які шукали в підсвідомості джерело натхнення.

Далі часто заявляв, що його творчість була проекцією підсвідомості, нав'язливих ідей і фантазій. Все це проявлялося в найрізноманітніших видах мистецтва і літератури: в живописі, скульптурі, літературних та драматичних творах, сценографії, ювелірному та прикладному мистецтві, фільмах і «хепенінгу».

Театр-музей Сальвадора Далі у Фігерасс, заснований ним у 1974 р, втілює неординарний світ художника. Це плід неприборканої уяви Сальвадора Далі, особа якого однаково приваблювала дітей і дорослих: поетів, художників, кінорежисерів, вчених, філософів і політичних діячів.

Отже, Гауді і Далі – типові каталонці. Цікаво, що навіть етимологія їхніх імен відображає їх спосіб життя. «Гауді» означає «задоволення, одержуване від цікавої справи», а «далі» – «спонукуваний непереборним бажанням». Така сильна і пристрасна натура цих художників, які, черпаючи натхнення в рідній природі і слідуючи своєму генію, стали видатними особистостями, виразили себе за допомогою мистецтва – самої універсальної з усіх мов.